

EFFICIENCY OF HEALTH SYSTEMS IN THE EU

Detelina Smilkova

University of agribusiness and rural development, Plovdiv, Bulgaria

Abstract: Evaluating the effectiveness of health systems is a difficult process that often encounters methodological problems. The efficiency of human, material and financial resources involved in health sectors across Europe is becoming a hot topic for both academics and health policy makers. This article aims to describe the performance of public health systems in Europe.

Keywords: efficiency, health systems, European Union.

ЕФЕКТИВНОСТ НА ЗДРАВНИТЕ СИСТЕМИ В ЕС

Детелина Смилкова

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

Резюме: Оценяването на ефективността на здравните системи е труден процес, който често среща методологични проблеми. Ефективността на човешките, материалните и финансовите ресурси, участващи в здравните сектори в цяла Европа се превръща в актуална тема както за учените, така и за създателите на здравни политики. Тази статия има за цел да опише ефективността на системите за обществено здравеопазване в Европа.

Ключови думи: ефективност, здравни системи, Европейски съюз.

През 2000 г. Световната здравна организация (СЗО) дефинира здравната система като набор от дейности, чиято основна цел е насърчаване, възстановяване и поддържане на здравето. Това отчита всички официални здравни услуги, действията на лекарите, всяка употреба на лекарства, домашни грижи и действия, предназначени да подобрят здравето индиректно чрез влияние върху функционирането на нездравните системи. Здравните системи имат отговорността да подобрят здравето на хората, като ги предпазват от високи финансови разходи и им гарантират хуманно отношение към личността.

Много важен компонент от икономическото развитие на една страна е здравето на хората. Връзката не е непременно еднопосочна: здравето определя развитието, но икономическото развитие също води до подобряване на здравето

Съществуващите здравни системи са продукт и са повлияни от специфични политически, исторически, културни и социално-икономически традиции. Следователно те могат да се различават значително в различните страни в Европейския съюз.

Класифицирането на здравните системи на ЕС е важно поради следните причини:

❖ класификацията между здравните системи позволява международни сравнения не само на техните характеристики, но и на тяхното представяне;

❖ класификацията на здравната система позволява да се направят оценки на политиките и препоръки в рамките на всеки клъстер.

Има достатъчно доказателства за неефективност в системите за здравеопазване във всички страни от ЕС.

Във всички страни от ЕС през по-голямата част от втората половина на 20 век разходите за здравеопазване нарастват по-бързо от националния доход. Появиха се много констатации за разточително използване на ресурси:

- ❖ неефективно предоставяне на спешна болнична помощ
- ❖ измами и корупция в здравеопазването
- ❖ неоптимална комбинация от превантивни и лекарски грижи

Разходите за здравеопазване като процент от brutния вътрешен продукт продължават да нарастват във всички страни от ЕС през последните десетилетия, въпреки постоянните политически усилия за спиране на тази тенденция. Предвижда се разходите да продължат да нарастват с по-бързи темпове от приходите, движени главно от технологични иновации, развитие на относителните цени, както и демографски фактори.

Въпросът за устойчивостта и ефикасността на разходите за здравеопазване стои на първо място в дневния ред. Разработването на директивата, целяща да направи възможни трансграничните здравни грижи за гражданите на ЕС, се разглежда като друг основен двигател зад засиленото използване на сравнения и сравнителен анализ на качеството на предоставяните грижи

Европейските нации са създали две основни институционални разпоредби за финансиране и предоставяне на здравни услуги. Тези мерки за здравни организации са финансираните от данъци системи на националната здравна служба и тези, работещи със социално здравно осигуряване, където застрахователните фондове могат да бъдат независими от правителството.

Страни със сходни нива на развитие и сравними разходи за здравеопазване регистрират различни здравни показатели. В страните, където резултатите от здравната система са много ниски, всяко нарастващо харчене има значително влияние, докато в страните с изключителни резултати в здравеопазването всички допълнителни инвестиции се влияят от намаляващата пределна възвращаемост.

Оценката на ефективността на здравната система получи широк отзвук на ниво ЕС като инструмент за подобряване на прозрачността и отчетността. Това е еднакво важно за здравето на населението и за устойчивите разходи за здравеопазване. Много политици, изследователи, специалисти по обществено здравеопазване и други заинтересовани страни в Европейския съюз (ЕС) изразиха интерес към по-добро разбиране на ефективността на техните здравни системи, за да идентифицират възможности за подобряване на ефективността, ефикасността и равнопоставеността.

Основните цели на оценката на ефективността на здравните системи са:

- ❖ да се определят целите и приоритетите на здравните системи;
- ❖ да действа като фокус за създаване на политики и координиране на действията в рамките на здравната система;
- ❖ да служи като основа за сравнение с други здравни системи;
- ❖ за насърчаване на прозрачност и отчетност пред гражданите и други законно заинтересовани страни за начина, по който са изразходвани ресурсите в сферата на здравеопазването.

Въпреки че здравеопазването във всяка страна е уникално поради исторически и социално-икономически различия, всички здравни системи имат обща функция: предоставят достъпни и ефективни здравни услуги на индивидите на оптимална цена. Следователно държавите могат да се учат една от друга чрез сравнение на техните здравни системи с други.

Структурната реформа в много държави-членки и политическите препоръки от Европейската комисия все повече са насочени към здравеопазването. Голям и нарастващ дял от разходите за социална защита в ЕС се използват за здравни услуги.

Ефективността на здравната система се измерва спрямо множество цели. Това изисква силна рамка, обхващаща достъпа, справедливостта, ефективността и качеството и тяхната взаимовръзка, за да се разбере съдържанието и обхвата на сравнението.

Постигнат е напредък в наблюдението на здравето на населението и ефективността на здравните системи по отношение на обхвата, характера и навременността на данните за ефективността, които са били публично достъпни през последните 30 години. Въпреки това остават методологически предизвикателства при постигането на целта за подобряване на управлението на здравната система. Тези предизвикателства включват създаване и уеднаквяване на стандарти за докладване на данни и индикатори и установяване на съгласувани рамки за оценка на здравните системи в отделните страни - членки.

Необходими са ясни доказателства относно приоритизирането, включително необходимостта и обосновката за специфични показатели на здравната система. Освен това следва да се идентифицират и категоризират по съответния начин основните показатели за различни видове използване на здравната политика (напр. мониторинг/прогнозиране, сравнителен анализ, определяне на цели, сравнение между страните).

Необходима е повече работа за осигуряване на стандарти за качеството на индикаторите и за стабилна рационалност на мониторинга на конкретни индикатори и тяхното значение при сравнения между отделните държави.

Здравните системи в страните от Европейския съюз имат за цел да осигурят качествени здравни грижи за всички индивиди и да гарантират, че нуждата от здравни грижи не води до бедност или значителни финансови ограничения. Това благоприятства благосъстоянието на хората и икономическия просперитет, тъй като повишава участието на пазара на труда и производителността, които са основни елементи за удължаване на активния живот в контекста на застаряващо общество.

Въпреки че здравните системи са различни по отношение на организация, прилагани политики и финансови средства, те са изградени върху набор от общи ценности, като универсалност, достъп до качествени грижи, справедливост и солидарност.

Устойчивостта на здравната система до голяма степен се основава на индивида и на неговите решения относно разходите за здраве и профилактика, които са силно повлияни от здравето на индивида и сигурността за бъдещето. При тези обстоятелства е важно да се анализира икономическото поведение на потребителя на здравни услуги.

Здравните системи, способни да осигурят справедливи и ефективни услуги, са от съществено значение за общото и непрекъснато подобряване на здравния статус на населението.

Оценяването на ефективността на здравните системи е труден процес, който често среща методологични проблеми. Като се започне от здравословното състояние на гражданите, което влияе върху нивото на производителност, нивото на благосъстояние или социално-икономическата стабилност, повишаването на ефективността на здравните услуги е постоянна цел, която става изключително важна и необходима.

Източници:

Dimitrov, I., Spasov, E. 2021. Public health management in the European union and Bulgaria. Health security challenges in the context of the COVID-19 crisis. Academic publishing house “Talent”, University of agribusiness and rural development, Plovdiv.